

ԳՐԱԿԱՆ

ԱՄԱՆՈՐԻ ԽՈՂԵՐ

Ամանորի սա գիշերուան մեծախորհուրդ ու մեծիմաստ լռութիւնը բզկտող զանգակներուն յուսապարգև ու կորովաբաշխ զօղանջիւնը ժամեր առաջ գիտէի թէ մարդկային իմաստութեան անսահման տարածութիւններուն այժմէն անկ բաւիղները մինչև յառաջանալու ակառօր յանդգնութեամբ տառապող իմ միաքը վերստին պիտի մղէր մեծ ու խորունկ՝ ինչպէս նոյնքան հիւանդ ու ցնորական խոհերու:

Հին Տարին Նոր Տարիին օղակող սա բոպէն, հինը նորին ագուցող սա կամաւը, այն պահը՝ ուր մեր յոյսին ջերմաշափը կը հասնի իր բարձրակէտին, ուր մէկ կողմէն նոր ու առինքնող երազներ իրենց հմայիչ քաղցրութեամբ կը բազմապատկեն մեր սէրը դէպի կեանքը, ու

միւս կողմէն՝ փախչող տարին, դառն ու հեզնախառն ժպիտը դէմքին, իր հետը անվերադարձ կը տանի 365 օրերու վարդազոյն փունջ մը՝ այս գեղահրաշ մոլորակին վրայ մեզի սահմանուած քանի մը տասնեակ հազար օրերէն, մեզ զգացնել տալով ժամանակի անհուն տարածքէն մեզի տրուած այդ քիչը լուսազոյն տրդիւնաւորելու անհրաժեշտութիւնը, ժամանակ կոչուած անտարազելի իսկութեան նուազազոյն կատորակն իսկ մեր յաւիտենական փրկութեան ի խնդիր ծառայեցնելու տարաշխարհիկ իմաստութիւնը: Այս ժամը, ուր անցեալ ու ապագայ եզրերը կը հազնին բուն նշանակութիւնը իրենց, հակառակ իւրաքանչիւրին տարիի մը սահմաններէն ներս կաղապարուելուն, ու թերևս այդ իսկ պատճառաւ: Այս պահը, միա՛կը տարուան բոլոր պահերէն, ուր բոլոր մարդիկ հաշտուած ըլլալ կը թուին ժամանակին հետ (օ՛, մարդուն յաւիտենական անհաշտութիւնը ժամանակին հետ, զանգառը՝ անոր արագ թաւալումէն կամ դանդաղ գնացքէն): Այն պահը՝ որ պիտի ուզենք երկարէ՛ր ու

ԵՔԷ ՁԻՍ ՕՐ ՄԷ ԼՔԷՔ...

Եթէ զիս օր մը լիք, ո՛վ երազներս իմ վերջին,
Կամ պարսլրիմ դուք յանկարծ ձեր հմայքէն գերհօր,
Ա՛լ չգտնեմ պի՛ս՝ կեանքին ինձ կապող յոյս մը չնչին,
Ու չսպասեմ օրերէն բան մը աղէկ, բան մը նոր:

Ձեզ սրիս մէջ գործով փայփայեցի շարունակ,
Դուք զիս խաղցր, անապակ, մոլեխիմզին դէմ կեանքին,
Եւ օրերուն իմ տգոյն՝ ապրումներով ձեր ուժգին
Իմաստ մը նոր դուք տուիք, տուիք իմաստը միակ:

Իսկ լիելու չափ զիս թէ ըլլաք անգուք, վասափրս,
Ո՛վ երազներս, ինձ իբրեւ վերջին շնորհք, մեկնեցէ՛ք
Ձեզ պէս երազ մը հօր նարեկէ ետք սրիս հէք:

Ձի խոցերը՝ մեզ տրուած հարուածներէն կեանքին բիրս
Լոկ երազն է որ կրնայ բուժել թեովն իր կախարդ,
Ահա ք՛ինչու երազին միտ կը փառի ամէն մարդ:

Գ. ՀԱՐՏԱՐ

երկարէ՛ր, անվերջանալի ըլլալու աստիճան։ Ուր, ակնթարթի մը համար գոնէ, անկարեկիր ժամանակը իր ձեռքէն կը նետէ մեր կեանքին օրերը սղոցող ա՛լ հինցած սղոցը, զոյն նորով մը փոխարինելու համար։ Բայէն՝ ուր մենք ամենէն աւելի կը մանկանանք հագուով ու երջանիկ միամտութեամբ մը կը պարտուինք ժամանակէն։ Ու կը դիմաւորենք Նոր Տարին նոյն զգացումներով՝ որով մանուկ մը պիտի դիմաւորէր կաղանդ պապան, նուէրներու պարկը չալակին, վատա՛նանոր անթիւ ու տենչալի պարգևներէն իրեն տրուելիք բաժինին։ Բայէն՝ ուր պատրաստ ենք խիզախելու ապագայի ոսկի սեմէն ներս, անկէ քաղելու համար ամէն բարիք ու գեղեցկութիւն։ Ուր պիտի ուզենք բանալ ու ետե ետեի թերթատել փակ գիրքը եկող տարւոյն, անոր իւրաքանչիւր էջին վրայ կեանքի լուսեղէն քերթուածէն առկեր կարգալու երջանիկ լաւատեսութեամբ։ Ուր մեր խանդավառութեան հետ ու չափ մեր հետաքրքրութիւնն ալ կը ստանայ նոր ու արտասովոր թափ մը, գալիքին անորոշութենէն տագնապելու կամ տարիներուն բերելիք բարիքները այժմէն իր սեփականութիւնը ընելու վտառառ ըզձանքովն ու արտակարգ միամտութեամբը սպառազէն։

Ու կ'երեւակայեմ, մտքի անհուն սաւառնումով, գիշերը յաջորդ Ամանորին, ուր մենք քայլ մը աւելի մօտեցած պիտի ըլլանք մոհուան, եթէ մինչ այդ անոր համայնակուլ երախին մէջ ինկած, անոր մեղի համար լարած անհաշուելի որսգայթներէն բռնուած չըլլալու բախտը վիճակուի մեզի, ուր այս րոպէին կայթատներ սարքող քիչ-չատ երջանիկ համարուած ընտանիքներէն քանինն՝ պիտի զգան իրենց հոգիներուն վրայ ճնշող թաթը սուգին, ուր ներկայիս աշխարհի «տաքն ու պողո՞» տակաւին չճաշակած անփորձ ու անմեղ մանուկներ պիտի ցաւով հոստատած ըլլան Չարին ու Վիշաին գոյութիւնը, անխուսափելի ներկայութիւնը կեանքի կոշուած այս առեղծուածին մէջ, ուր չափահասներ, այս պահուն երանելի անհոգութեամբ մը

ծուարած տակաւին կանաչադարձ իրենց կեանքի ծառին ներքե, ամսասանքով պիտի նշմարեն սո՞գունիլն ու դողդողը այդ ծառի տերեւներուն, մօտալուստ ձմրան կարապետ հիւանդ աշնան գեղին համբոյրէն։ Ու աւելի խենթ սիրով մը պիտի փորին կեանքին, որ պիտի սկսի երերալ իրենց ստաքերուն ներքե, ու ստակումով պիտի տեսնեն մա՛հը իրենցմէ բաժնող խրամատին լեցուիլը՝ օրերու պատկառելի դեզով։ Եւ տակաւին ուրիշներ, որոնք պիտի գիտակցին անգօրութեանը իրենց հոգիները արբշիւ ու կենսախայտ պահուլու աշխարհիկ հեշտանքներու և աժան վաշեքներու մատուցած խորդախառած գինիով։ Ու պիտի փոխած ըլլան ուղղութիւնը իրենց կեանքի նաւուն, կա՛մ իրենց հոգիները ընկղմելով յուսահատութեան անյատակ անդունդին խորը և կա՛մ բանալով զանոնք Գերագոյն Յոյսին, անկէ ճառագայթող աննուագ ու անսպառ լոյսէն առնելով կեանքի հարուածներուն արիւթեամբ դիմադրելու և կեանքի գոյամարտէն յաղթական ու ճակատաբաց դուրս գալու անհատնում կորովը։

Ու գիշերը կը քալէ ժամ մըն է արդէն որ մտած ենք Նոր Տարւոյ սեմէն ներս, ու գիտեմ թէ բոլորս ալ ինքնակոչ հիւր մը ճամբած ըլլալու գոհունակութեամբ է որ ճամբեցինք հին տարին, ու վստահ եմ թէ միշտ նորին ու նորութեան սիրահար մարդու հոգին այս Ամանորը ևս դիմաւորեց ցարդ հեռու ապրած ունեւոր եղբօր մը առաջին հանդիպումին առիթով մեր իրեն մատուցած ջերմ ու սրտազին սղջայներով, անոր բարիքներէն նպաստաւորուելու, անոր բերած նուէրներէն բաժին մը ունենալու պայծառ ակնկալութեամբ։

Օ՛, հրաշալի ու հրաշագործ զօրութիւնը Յոյսին, որ ա՛յնքան բուռն կերպով կը յայտնուի Ամանորի գիշերներուն, կեանքի ամենէն բիրտ հարուածներէն խոցոտուած հոգիներուն իսկ մէջ, կեանքի սէրը արթնցնելու կեանքէն միայն փուշ ու տատասկ ընդունած խղճալի մարդերու սրտերուն մէջ։

ԳԵՈՐԳ Ո՛. ՃԻՆԻՎԻԶԵԱՆ

1/1/64